

3 Zájmena

Zájmena zastupují ve větě podstatná jména, přídavná jména nebo celé významové celky. Podobně jako v češtině se zájmena v němčině dělí na osobní a zvrtná, přivlastňovací, tázací, ukazovací, vztažná a neurčitá.

3.1 Zájmena osobní, zvrtné zájmeno sich, reciproční zájmeno einander

3.1.1 Skloňování osobních zájmen

1. p.	ich	du	er	sie	es
2. p.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner
3. p.	mir	dir	ihm	ihr	ihm
4. p.	mirch	dirch	ihm	sie	es

1. p.	wir	ih	sie	Sie
2. p.	unser	euer	ihrer	Ihrer
3. p.	uns	euch	ihnen	Ihnen
4. p.	uns	euch	sie	Sie

3.1.2 Pravidla skloňování a užití osobních zájmen

Zájmeno pro 2. osobu množného čísla ihr používáme, oslovujeme-li více lidí, kterým všem jednotlivě tykáme (děti, přátelé, příbuzní).

Pro vykání v jednotném i množném čísle používáme zájmena Sie (vykání odpovídá v němčině zastaralému českému onikání). Ve všech pádech se píše velké písmeno: Sie, Ihrer, Ihnen, Sie.

V češtině ve větách typu *Jdeme s kamarádkou do kina* používáme 1. osoby množ. čísla. Není pak jasné, zda se míní já a kamarádka nebo my a kamarádka. V němčině se toto přesně rozlišuje:

Ich gehe mit der Freundin ins Kino.
(já a kamarádka)

Wir gehen mit der Freundin ins Kino.
(my a kamarádka)

Zájmena 1. a 2. osoby jednotného a množného čísla zastupují pouze osoby, zájmena 3. osoby obou čísel zastupují životná i neživotná podstatná jména. V jednotném čísle je třeba si uvědomit rod podstatného jména v němčině:

To je nová košile. Vezmu si ji dnes.

Das ist ein **neues** Hemd. Ich trage es heute.

Jsou-li ve větě dva předměty, jsou v pořadí 3. pád, 4. pád:

Ich kaufe **meinem Mann ein** Fahrrad.

Koupím svému muži kolo.

V případě, že předmět ve 4. pádě nahradíme osobním zájmenem, pořadí pádů se obrací. Je tedy 4. pád, 3. pád:

Ich kaufe **es ihm**.

Koupím mu ho.

3.1.3 Použití zájmena es

Es nahrazuje ve větě podstatné jméno rodu středního:

Das ist ein schönes Bild. **Es** gefällt mir.

To je krásný obraz. Líbí se mi.

Dále má funkci formálního podmětu ve větách a ustálených spojeních typu:

Es friert.

Mrzne.

Es regnet.

Prší.

Es ist halb zehn.

Je půl desáté.

Wie spät ist es?

Kolik je hodin?

Wie geht es Ihnen?

Jak se vám daří?

Was gibt es zum Abendbrot?

Co je k večeři?

3.1.4 Zvrtné zájmeno

Zvrtná zájmena se ve větě vztahují k podmětu. Němčina má pouze jedno zvrtné zájmeno sich, které se používá ve spojení s infinitivem a ve 3. osobě jednotného a množného čísla:

sich erkälten

er / sie / es erkältet sich
sie erkälten sich

v 1. a ve 2. osobě obou čísel se používá 1. a 4. pádu osobních zájmen

ich erkälte **mich**
du erkältest **dich**
wir erkälten **uns**
ihr erkältet **euch**

ich kaufe **mir**
du kaufst **dir**
wir kaufen **uns**
ihr kauft **euch**

Pozor na 3. a 4. pád (si, se) v 1. a 2. osobě jednotného čísla (mir x mich, dir x dich):

Ich wasche **mich**.
Myji se.

Ich wasche **mir** die Hände.
Myji si ruce.

Du erkältest **dich**.
Nachladiš se.

Kaufst du **dir** das Buch?
Koupíš si tu knížku?

(viz 6.3)

3.1.5 Reciproční (vzájemnostní) zájmeno einander

Vzájemnost lze v němčině vyjádřit osobními zájmeny **uns** a **euch**, zvrátným zájmenem **sich**:

Wir helfen **uns**.
Pomáháme si.
Sie lieben **sich**.
Milují se.

Pro jednoznačnost se mohou kombinovat s příslovcem **gegenseitig**:

Sie helfen sich **gegenseitig**.
Pomáhají si navzájem.

Je také možné použít zájmena **einander**, které lze spojit podle významu s vhodnou předložkou:

Sie helfen **einander**.
Pomáhají si.
Sie lieben **einander**.
Milují se.

Sie sitzen **nebeneinander**.
Sedí vedle sebe.

3.2 Zájmena přivlastňovací

Ke každému osobnímu zájmenu patří příslušné přivlastňovací zájmeno

ich	•	mein (můj)
du	•	dein (tvůj)
er	•	sein (jeho)
sie	•	ihr (její)
es	•	sein (jeho)
wir	•	unser (naš)
ihr	•	euer (váš)
sie	•	ihr (jejich)
Sie	•	Ihr (Váš)

3.2.1 Skloňování přivlastňovacích zájmen

Přivlastňovací zájmena se skloňují v jednotném čísle jako člen neurčitý a v množném jako člen určitý.

	jednotné číslo		množné číslo	
1. p.	mein (Freund)	meine (Tochter)	mein (Kind)	meine (Schüler)
2. p.	meines	meiner	meines	meiner
3. p.	meinem	meiner	meinem	meinen
4. p.	meinen	meine	meinen	meine

Jako **mein** se skloňují i ostatní přivlastňovací zájmena.

U zájmen **unser** a zejména **euer** se v ostatních pádech může vypustit kmenové **-e**:

uns(e)re Kinder
mit eu(e)rer Tochter
die Freundin eu(e)res Sohnes
für uns(e)ren Freund

3.2.2 Použití přivlastňovacích zájmen.

Na rozdíl od češtiny nemá němčina zvláštní přivlastňovací zájmeno svůj, které se v češtině používá pro přivlastňování podmětu

Ja mam své problémy a vy máte své problémy.

V němčině se v tomto případě vždy použije přivlastňovací zájmeno příslušné osoby:

Ich habe **meine** Probleme und ihr habt **eure** Probleme

Místo přivlastňovacích zájmen **sein** a **ihr** se někdy kvůli jednoznačnosti používá ukazovacích zájmen **dessen** a **deren**:

Heute kommt Ivan mit **seinem** Kollegen und **deren** Freundin.

Dnes přijde Ivan se svým kolegou a jeho přítelkyní. (toho kolegy)

Ale:

Heute kommt Ivan mit seinem Kollegen und **seiner** Freundin.

Dnes přijde Ivan se svým kolegou a se svou přítelkyní.

Dnes přijde Ivan se svým kolegou a jeho přítelkyní.

Je nutné dobře rozlišovat významy zájmena **ihr** (*její, jejich*) a v mluveném projevu i *Váš* (při vykání):

Wir besuchen ihre Eltern.

Navštívíme její / jejich rodiče.

Wir besuchen Ihre Eltern.

Navštívíme Vaše rodiče.

Použijeme-li přivlastňovacích zájmen samostatně, musí mít v 1. pádě mužského rodu a v 1. a 4. pádě středního rodu rodovou koncovku:

Wessen Wagen ist das? → Das ist meiner.
Das ist unserer.

Cvičení k 3.1 – 3.2

Cvičení 30

Reagujte podle vzoru:

Ist Jens sympathisch?

- Ja, er ist sympathisch.
- Ja, ich finde ihn sympathisch.

1. Ist Sabine schön?
2. Sind die neuen Kollegen nett?
3. Ist dein neuer Chef streng?
4. Ist unser Haus schön?
5. Ist deine neue Arbeit schwer?
6. Sind die Medikamente wirksam?
7. Ist das Problem ernst?
8. Ist der Vorschlag gut?

Cvičení 31

Odpovězte podle vzoru:

Wie geht es dem Vater?

→ Es geht ihm ganz gut.

1. Wie geht es dem Opa?
2. Wie geht es Martina?
3. Wie geht es den Patienten?
4. Wie geht es Ihrer Schwiegermutter?
5. Wie geht es dir?
6. Wie geht es Ihnen?
7. Wie geht es euch?
8. Wie geht es dem Kind?

Cvičení 32

Reagujte podle vzoru:

Schenkst du deiner Freundin die Ohringe?

→ Ja, ich schenke sie ihr.

1. Zeigst du deinen Eltern die Fotos?
2. Gönnst du deinem Kollegen das Stipendium?
3. Zeigt ihr uns euren Arbeitsplatz?
4. Bringst du den Gästen Kaffee?
5. Schicken Sie Ihrer Familie ein Telegramm?
6. Schenkt ihr eurem Sohn die Gitarre?
7. Bringst du dem Chef die Unterlagen?
8. Zeigst du mir das neue Computerspiel?

Cvičení 33

Dejte zájmeno v závorce do správného tvaru:

1. Ist er bei (er) oder bei (sie)?
2. Deine Frau fragt nach (du).
3. (ihr) würde es auch nicht gefallen.

4. Es gefällt (sie) nicht, dass er oft ohne (sie) ausgeht.
5. Sie hat immer Probleme mit (er).
6. Sie kann sich auf (er) nicht verlassen.
7. Wir rechnen mit (sie - mn. č.).
8. Wartet ihr auf (ich)?

Cvičení 34

Přeložte:

1. Zeptám se ho.
2. Poprosím ji.
3. Zavoláš nám?
4. Ano, zavolám vám.
5. Počítáme s vámi.
6. Řeknu mu to.
7. Řekni nám to taky.
8. Přeji jí to.
9. Děti, co tomu říkáte, líbí se vám to?

Cvičení 35

Dosadte zájmeno einander ve spojení s vhodnou předložkou a přeložte:

Die Bücher liegen _____.
Die Bücher liegen aufeinander.

1. Die Patienten treten _____ ins Sprechzimmer ein.
2. Die Kinder sitzen _____ in der ersten Reihe.
3. Die Fachleute sprechen _____ viel über diesen Fall.
4. In einer Diskussion soll man nicht _____ reden.
5. Die beiden sind _____ verliebt und sie passen sehr gut _____.
6. Sie mögen sich nicht. Sie haben etwas _____.

Cvičení 36

Doplňte příslušné přivlastňovací zájmeno:

1. ich und _____ Hund
2. du und _____ Problem
3. wir und _____ Kinder
4. Sie und _____ Laune
5. er und _____ Liebe
6. ihr und _____ Sorgen
7. es und _____ Spielzeug
8. sie und _____ Schloss

Cvičení 37

Obrměňte spojení ze cvičení 36 podle vzoru:

- ich mit meinem Hund

Cvičení 38

Odpovězte podle vzoru:

Wen kann man fragen? ich / Mann

- Ich frage meinen Mann.

1. er / Geschwister
2. du / Schwager
3. Sie / Chef
4. ihr / Eltern
5. sie / Tochter
6. wir / Nachbarn
7. ich / Kollege
8. sie (mn. č.) / Schüler

Cvičení 39

Doplňte příslušné přivlastňovací zájmeno; přivlastňujte podmětu:

1. Ich hole jetzt _____ Gepäck ab.
2. Wir fahren in _____ Hotel.
3. Sie nimmt _____ Auto.
4. Er fragt _____ Sohn.
5. Ihr geht jetzt in _____ Zimmer.
6. Seid ihr mit _____ Arbeit zufrieden?
7. Wir sind mit _____ Arbeit zufrieden.
8. Sie sind noch in _____ Firma.
9. Wir wollen etwas _____ Kindern kaufen.

Cvičení 40

Doplňte vhodné přivlastňovací zájmeno:

1. Peter, ist das _____ Büro?
2. Ist das _____ Handy, Frau Kurz?
3. Ich möchte _____ Chef sprechen, Herr Möller.
4. Hast du die Telefonnummer von Erika? Ich brauche _____ Telefonnummer.
5. Herr Wagner ist nicht da. Hier ist aber _____ Aktenkoffer. Bringen Sie ihn bitte in _____ Büro!
6. Ich will unsere Geschäftspartner anrufen. Ich brauche _____ Telefonnummer.
7. Herr Kunz, ist das _____ Notizbuch oder ist das _____ Notizbuch?

Cvičení 41

Doplňte správné tvary osobních zájmen:

1. Jens wartet auf seine Freundin Gisela.
2. Er ist mit _____ zum Abendbrot verabredet.
3. Sie hat nämlich Geburtstag und er hat ein Geschenk für _____.
4. Er will _____ vor dem Abendbrot geben.
5. Gisela kommt mit Verspätung und entschuldigt sich bei _____.
6. „Verzeih _____, Jens. Meine Arbeitskollegen haben _____ aufgehalten. Sie wollten _____ zum Geburtstag gratulieren. Das war nett von _____, nicht wahr?“
7. „Das macht nichts, Gisela. Schau mal, das ist für _____ . Wie gefällt es _____?“

Cvičení 42

Doplňte správný tvar vhodného zájmena (osobního, zvratného, přivlastňovacího, recipročního):

1. Peter und Martina unterhalten _____ über _____ Hochzeit.
2. Er stellt es _____ ein bisschen anders vor.
3. „Wir laden nur _____ und _____ Eltern ein“, wünscht _____ Peter.
4. „Wie stellst du _____ eigentlich vor?“, wundert _____ Martina.
„Wir müssen natürlich auch _____ Geschwister mit _____ Familien einladen. Und die Oma sagt oft: ‚Ich freue _____ so sehr auf _____ Hochzeit.‘ Das können wir _____ nicht antun, dass wir _____ nicht einladen. Und Tante Marie mit _____ Tochter und _____ Mann muss auch dabei sein!“
5. „Wie du willst. Ich will mit _____ nicht streiten“, sagt Peter. „Ich liebe _____! Wir lieben doch _____!“

Cvičení 43

Přeložte:

a) Jak se daří ...?

1. tvé přítelkyni
2. vašemu tchánovi
3. jeho ženě
4. jejich dědečkovi
5. našemu chlapci
6. vašim hostům
7. její tetě

b)

1. Co je s tebou a s tvými plány?
2. Jak si to představuješ?
3. Mohu vám o svých plánech něco říci.
4. Rád bych znal vaše mínění.
5. Co tomu říkáte?
6. V kanceláři o tom spolu často diskutujeme.
7. Jste spokojen s jejich výrobky?

3.3 Zájmena ukazovací

Zájmena ukazovací stojí na místě členu určitého a ukazují ještě přesněji na osobu či věc než člen určitý. V mluveném projevu jsou pak zdůrazněna.

K zájmenům ukazovacím patří:

der, die, das (*ten, ta, to*)
 dieser, diese, dieses (*tento, tato, toto*)
 jener, jene, jenes (*onen, ona, ono*)
 solcher, solche, solches (*takový, ...*)
 derselbe, dieselbe, dasselbe (*tentýž, ...*)
 derjenige, diejenige, dasjenige (*ten, ta, to*)
 selbst, selber (*sám*)

3.3.1 Der, die, das

	jednotné číslo			množné číslo
1. p.	der	die	das	die
2. p.	dessen	deren	dessen	deren/derer
3. p.	dem	der	dem	denen
4. p.	den	die	das	die

Skloňování ukazovacích zájmen se kromě označených tvarů shoduje s tvary členu určitého.

Das ist ihr Mann.
 To je její muž.

Den kenne ich nicht.
 Toho neznám.

Dem sage ich es nicht.
 Tomu to neřeknu.

Sie ist sich **des-**
sen bewusst.
 Je si toho vědo-
 ma.

Helft **denen**, die es brauchen.
 Pomozte těm, kteří to potřebují.

Wir gedenken **derer**, die nicht unter uns sind.
 Vzpomeneme na ty, kteří nejsou mezi námi.

Ukazovací zájmena **der, die, das** se mohou používat jako samostatný podmět nebo předmět a vztahují se k předtím uvedenému větnému členu nebo k následující vztahné větě:

Das ist Petras Freund. **Den** kenne ich nicht.
 Helft **denen**, die es brauchen.

Ukazovací zájmena **der, die, das** mají stejné tvary jako vztažná zájmena, ale nelze je s nimi zaměňovat (viz 14.2.10).

Kennst du den Roman? Nein, **den** kenne ich nicht.
 Znáš ten román? Ne, **ten** neznám.

Ale:

Über einen Roman, **den** ich nicht kenne, kann ich nichts sagen.
 O románu, který neznám, nemůžu nic říci.

Ukazovací zájmena **der, die, das** použijeme, pokud nechceme v další části věty opakovat stejné podstatné jméno:

Seine Denkweise ist ähnlich **der** seines Vaters.
 (der Denkweise)
 Způsob jeho myšlení se podobá způsobu myšlení jeho otce.

Je třeba rozlišovat použití **das** a **es**. **Das** se vztahuje k nějaké předešlé souvislosti:

Kannst du die Arbeit bis Ende Juli fertig haben?
 Můžeš tu práci dokončit do konce července?

Nein, **das** ist unmöglich.
 Ne, to je nemožné.

Ale:

Es ist unmöglich, dass ich die Arbeit bis Ende Juli fertig habe.
 Je nemožné, abych tu práci dokončil do konce července.

Tvary 2. pádu **dessen** a **deren** se používají méně (místo nich stojí přivlastňovací zájmena):

Herr Professor mit **dessen** / **seiner** Frau
 (pan profesor se svou ženou)

